

**VOYAGA YETMAGANLAR JINOYATCHILIGINING O'ZIGA XOS
XUSUSIYATLARI**

Toshkanboyev Diyorjon muhammadjon o'g'li

JIED 2-MMM 6-SON JIEEK TQB tezkor vakili

Kirish: Voyaga yetmaganlar jinoyatchiligi jamiyatning eng dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Ushbu tezisda voyaga yetmaganlar jinoyatchiligining o'ziga xos xususiyatlari, sabablari, ta'siri va unga qarshi kurash choralari haqida so'z yuritiladi.

1. Voyaga Yetmaganlar Jinoyatchiligining O'ziga Xos Xususiyatlari

- Psixologik va Ijtimoiy Omillar: Voyaga yetmagan shaxslar ko'pincha psixologik rivojlanishning biron-bir bosqichida bo'lib, ijtimoiy muhit, oilaviy munosabatlar va do'stlar ta'siri ostida harakat qilishadi. Bu omillar ularning jinoyatchilikka moyilligini oshirishi mumkin.

- Jinoyat Turlari: Voyaga yetmaganlar tomonidan amalga oshiriladigan jinoyatlar asosan vandalizm, o'g'irlik, giyohvand moddalarni iste'mol qilish va boshqa yengil jinoyatlardan iborat. Biroq, ba'zi hollarda, ular jiddiy jinoyatlarga ham qo'l urishlari mumkin.

- O'z-o'zini ifoda etish: Voyaga yetmaganlar ko'pincha o'z his-tuyg'ularini ifoda etishda qiyinchiliklarga duch keladilar, bu esa jinoyatchilikka olib kelishi mumkin. Ularning hissiyotlari ko'pincha to'g'ri yo'nalish olmasligi natijasida muammolar yuzaga keladi.

2. Sabablari

- Oilaviy muhit: Oiladagi muammolar, masalan, ajralish, zo'ravonlik yoki beparvolik voyaga yetmaganlarning jinoyatchilikka moyilligini oshirishi mumkin.

- Ijtimoiy muhit: Katta shaharlar, qashshoqlik va ijtimoiy izolyatsiya kabi omillar voyaga yetmaganlarning jinoyatchilik faoliyatiga jalb qilinishi uchun qulay sharoit yaratadi.

- Ta'lim va tarbiya: Ta'lim tizimining zaifligi va tarbiyaviy muammolar voyaga

yetmaganlarning jinoyatchilikka kirib borishiga sabab bo'lishi mumkin.

3. Ta'siri

- Jamiyatga Ta'siri: Voyaga yetmaganlar jinoyatchiligi jamiyatda qo'rquv va ishonchsizlikni kuchaytiradi, shuningdek, ijtimoiy barqarorlikni buzadi.

- Oila va Do'stlar: Jinoyatchilik faoliyatida ishtirok etayotgan voyaga yetmaganlarning oilalari va do'stlari ham bu jarayonga ta'sir qiladi, bu esa o'z navbatida yanada chuqurroq ijtimoiy muammolarni keltirib chiqaradi.

- Qonuniy va Ijtimoiy Chora-tadbirlar: Voyaga yetmaganlar jinoyatchiligi davlatning qonuniy va ijtimoiy tizimlariga bosim o'tkazadi, bu esa yangi qonunlarni ishlab chiqishga va mavjud tizimlarni takomillashtirishga olib keladi.

4. Qarshi Kurash Choralari

- Ta'lim va Tarbiya: Voyaga yetmaganlarni jinoyatchilikdan saqlash uchun ta'lim va tarbiya dasturlarini kuchaytirish zarur. Bu dasturlar yoshlarga ijtimoiy ko'nikmalarni o'rgatishga qaratilgan bo'lishi kerak.

- Ijtimoiy Dasturlar: Oila va jamiyatni qo'llab-quvvatlash uchun ijtimoiy dasturlarni amalga oshirish, bu orqali voyaga yetmaganlarning muammolarini hal qilishga yordam berish.

- Psixologik Yordam: Voyaga yetmaganlarga psixologik yordam ko'rsatish, ularning ruhiy salomatligini yaxshilash va jinoyatchilikka moyilligini kamaytirishga yordam beradi.

Xulosa

Voyaga yetmaganlar jinoyatchiligi murakkab va ko'p tomonlama muammo bo'lib, uning o'ziga xos xususiyatlari va sabablari mavjud. Ushbu masalani hal qilish uchun ijtimoiy, ta'lim va psixologik chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Faqatgina bunday yondashuv orqali biz voyaga yetmaganlarni jinoyatchilikdan saqlab qolishimiz va ularni ijtimoiy hayotga muvaffaqiyatli integratsiya qilishimiz mumkin.